

Sociální klimatický fond – řešení energetické chudoby?

Evropská unie se dlouhodobě profiluje jako celosvětový lídr v boji proti klimatickým změnám. Aby splnila své závazky vyplývající z Pařížské dohody z roku 2015, stanovila si poměrně ambiciózní cíle, včetně snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 (oproti úrovním z roku 1990) a dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Tyto cíle byly začleněny do balíčku opatření známého jako „Fit for 55“, který Evropská komise představila v červenci 2021. Sociální klimatický fond (Social Climate Fund, SKF) je jedním z klíčových nástrojů tohoto balíčku a byl navržen jako

odpověď na potřebu zajistit, aby transformace na nízkouhlíkovou ekonomiku byla spravedlivá a sociálně udržitelná.

Sociální klimatický fond vznikl na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/955 ze dne 10. května 2023 za účelem řešení sociálních dopadů, jež mohou být způsobeny zahrnutím budov a silniční dopravy do systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS2). Toto nařízení zároveň určuje tři zranitelné skupiny, kterým by měla být pomoc primárně směřována (Nařízení EP a Rady EU 2023):

- **zranitelné domácnosti** – ty jsou definovány jako domácnosti, které se potýkají s energetickou chudobou, včetně domácností s nízkými a středními příjmy, a které nemají prostředky na renovaci budovy, kterou obývají,
- **zranitelné mikropodniky** – tedy ty, které nemají prostředky na renovaci budovy, kterou obývají, na nákup vozidel s nulovými a nízkými emisemi nebo na přechod na alternativní udržitelné způsoby dopravy včetně veřejné dopravy,
- **zranitelní uživatelé dopravy** – ti jsou definováni jako jednotlivci a domácnosti, kteří se potýkají s dopravní chudobou, včetně těch s nízkými a středními příjmy, a kteří nemají prostředky na nákup vozidel s nulovými a nízkými emisemi nebo na přechod na alternativní udržitelné způsoby dopravy včetně veřejné dopravy.

Od roku 2027 by mělo platit rozšíření systému emisních povolenek i na sektor budov a silniční dopravy (pohonné hmoty, vytápění v budovách aj.) Toto rozšíření bývá nazýváno jako EU ETS2. Výnosy EU ETS2

budou využity právě pro financování SKF od téhož roku, k předfinancování SKF pro rok 2026 budou využity výnosy z EU ETS1. Očekávaný objem fondu na evropské úrovni je 65 mld. EUR, přičemž členské státy

budou povinny přispět dalším spolufinancováním ve výši 25 %, což zvýší celkovou částku dostupnou pro opatření na přibližně 86 miliard eur. Dle Nařízení je alokace pro ČR 2,4 % z celkového objemu fondu. Pokud budou očekávání naplněna, mohla by Česká republika počítat orientačně s 50 mld. Kč (MŽP 2024). Členské státy mohou využívat Sociální klimatický

fond k podpoře strukturálních opatření a investic do energetické účinnosti, renovace budov, čistého vytápění a chlazení, integrace obnovitelných zdrojů energie a také do řešení v oblasti mobility s nulovými a nízkými emisemi. Kromě toho budou mít členské státy možnost použít část prostředků na dočasnou přímou podporu příjmů.

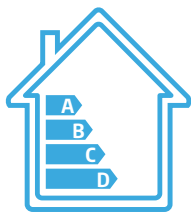
Opatření podporovaná fondem

SKF umožňuje financování širokého spektra opatření, která mají za cíl zmírnit dopady zvýšených nákladů na energie a paliva. Patří sem:

Přímá finanční podpora:

- Poskytování příspěvků domácnostem s nízkými příjmy na pokrytí zvýšených nákladů na energie.
- Dotace na nákup energeticky úsporných spotřebičů nebo nízkoemisních vozidel.

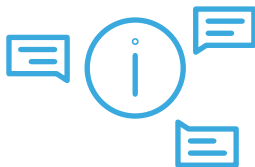
Investice do energetické účinnosti:

- Podpora zateplení budov a výměny starých topných systémů za moderní, nízkoemisní technologie.
- Instalace solárních panelů a dalších obnovitelných zdrojů energie v domácnostech a malých podnicích.

Rozvoj udržitelné dopravy:

- Financování projektů na rozšíření veřejné dopravy.
- Podpora přechodu na elektromobilitu a jiná nízkoemisní dopravní řešení.

Vzdělávání a osvěta:

- Programy zaměřené na zvýšení povědomí o možnostech energetických úspor a využívání udržitelných technologií.

Přímá finanční podpora (kompenzační mechanismus) by však měla být chápána jen jako dočasné řešení, dokud se u zranitelných domácností neprojeví energeticky úsporná opatření a investice.

Všechna tato opatření a investice budou zahrnuta do národních Sociálních klimatických plánů (SKP). Členské státy předloží tyto plány Evropské komisi do června 2025. Komise bude plány posuzovat a prostředky

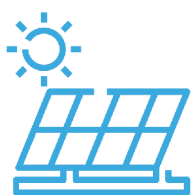
členským státům vyplácet pouze v případě, že budou dosaženy stanovené milníky a cíle obsažené v plánech. V České republice má zpracování tohoto plánu na starost Ministerstvo životního prostředí. Na mezi-resortní pracovní skupině se ale podílí i zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva dopravy,

Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva pro místní rozvoj, kteří řeší oblasti podpory SKF (doprava, bydlení, sociální oblast, mikropodniky).

Příprava českého SKP se dále probírá ve třech pracovních skupinách. Ty jsou zaměřeny na dopravu, budovy a kompenzace.

Jak na vznik fondu nahlížet?

Jak už to tak v životě bývá, ani Sociální klimatický fond není černobílý, a na jeho vznik lze nahlížet jak pozitivně, tak i negativně. Pokud bude Sociální klimatický fond úspěšně implementován, může mít dlouhodobé přínosy, které přesahují pouhé zmírnění krátkodobých nákladů spojených s přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku:

Podpora energetické transformace:

SKF umožní investice, které pomohou zranitelným domácnostem snížit jejich závislost na fosilních palivech a přejít na obnovitelné zdroje energie. Energetická transformace je často nákladná a energeticky zranitelné domácnosti neměly reálnou šanci se na ní aktivně podílet, naopak budou výrazně čelit dopadům vzrůstajících cen tepla a paliv. Snížení závislosti těchto domácností na fosilních palivech tak může vyřešit příčiny jejich problémů s energetickou chudobou.

Zlepšení kvality života:

Investice do energetické účinnosti a udržitelné dopravy mohou vést ke snížení nákladů na energie a zlepšení životního prostředí – ať už na úrovni domácností, lokální nebo globální úrovni.

Budování důvěry:

Fond může zvýšit důvěru veřejnosti v klimatické politiky EU tím, že ukáže, že sociální spravedlnost je integrální součástí přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Pokud budou mít s pomocí aktivní zkušenost i energeticky zranitelné domácnosti, může to změnit jejich pohled na EU a na klimatickou politiku.

Zdroje:

- MŽP. 2024. Sociální klimatický fond. *Mzp.cz*.

Odkaz na web

- Nařízení EP a Rady (EU). 2023. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2023/955 ze dne 10. května 2023, kterým se zřizuje Sociální klimatický fond a mění nařízení (EU) 2021/1060.

Odkaz na web